

Edebiyattan Ekran: Uyarlama Türk Dizileri
Doç. Dr. Mine ARTU MUTLUGÜN

Yaprak Dökümü 1987

Yaprak Dökümü - TRT

Edebiyattan Ekran: Uyarlama Türk Dizileri

Doç. Dr. Mine ARTU MUTLUGÜN*

Dünyada ve ülkemizde TV dizilerine ilgi ve talep son yıllarda ciddi oranda artmıştır. Bu talebin karşılanması amacıyla hikâye arayışına yönelen televizyon endüstrisi dizi senaryosunun çatısını oluşturan, hikâye ve karakter açısından hazır malzeme sunan edebiyatı önemli bir kaynak olarak görmüştür. Bir roman, televizyona dizi olarak uyarlandığında romanı bilen ve seven okuyuculardan oluşan hazır seyirci kitlesi de TV endüstrisi tarafından önemli bir reklam gücü ve ticari güvence olarak değerlendirilmektedir. Dünyanın hemen her yerinde sadece klasik edebiyat eserleri değil, popüler romanlar TV dizisi olarak uyarlanmaya devam etmektedir. Türkiye’de özel televizyon kanallarının kurulup yayın hayatına başlamaları sonrasında, televizyon yayıncılığına ait içerik ihtiyacı giderek artmış, daha fazla edebiyat uyarlaması ekranlarda yerini almaya başlamıştır. Yeni dijital yayıncılık platformlarında da benzer şekilde sıklıkla edebiyat uyarlama örnekleri görülmektedir (Creeber, 2004, ss. 1-18).

Uyarlama genel olarak öykü, roman, oyun ve şiir gibi mevcut yazılı bir eserin bulunduğu ortamdan bir başka ortama, bu yeni ortamın gerektirdiği biçim ve içeriğe uygun olarak taşınması süreci olarak tanımlanır. Klasik edebiyat eserleri, tiyatro oyunları ve popülerleşen ancak henüz klasik olarak tanımlanmayan çağdaş metinlere ait uyarlamalar olmak üzere genelde üç tip edebi uyarlamadan söz edilebilir (Hayward, 2012, s. 542). Uyarlamalarda sıklıkla klasik edebiyat eserlerinin tercih edildiği görülmektedir. Klasik eserlerin bilinirliği ve kabul almış değeri, bu eserlerin ekrana taşınması noktasında her zaman itici bir güç olmuştur.

*Doç. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü Drama Yazarlığı ve Dramaturji Ana Sanat Dalı, martu@uludag.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-2080-6613

Uyarlama süreci, eserin yeni ortama veya kültürel çevreye uyumlanması sürecidir ve tüm bu gerekli değişimlere rağmen orijinal eserinkine benzer bir etki yaratması beklenir. Ancak seyirci sonunu bildiği bir hikâyeyi neden yeniden ekranda izlemek ister? İzleyici ne olacağını görmek için değil, popüler kültür ile dijital dünyanın yarattığı beklentiler ışığında okuduğu eserin ekrana nasıl yansıtılacağını, ekranda nasıl karşılık bulacağını görmek için izlemek istemektedir. Kısaca seyirci metnin zaman ve mekâna bağlı olarak güncellenen yorumunu merak etmektedir.

Dünyanın birçok ülkesinde o ülkenin klasik edebiyat eserlerinin yanında dünya edebiyat klasiklerinden seçilen eserlerin de ekrana TV dizisi olarak uyarlandığı görülmektedir. Bu eserler arasında William Shakespeare, Charles Dickens, Jane Austen, Lev Tolstoy, Fyodor Dostoyevski, Victor Hugo, Anton Çehov, Honore de Balzac ve Cervantes gibi tanınmış yazarların eserleri ön sıralarda yer almaktadır.

Edebiyat eserlerinin TV'ye uyarlanması noktasında temelde ikili bir faydadan da söz edilmesi mümkündür. Roman hikâyeyi, olay örgüsünü, karakterleri TV'ye hazır olarak sunar. TV, bu hazır malzemeyi teknik imkânların aracılığı ile detaylandırıp zenginleştirir. Bunun yanında TV, edebiyat eserinin daha geniş kitlelerce yeniden bilinir olmasını sağlar (Hutcheon, 2013, ss. 7-9).

Uyarlamalarda en temel sorunlardan biri şüphesiz esere bağlı kalınıp kalınmadığı konusudur. TV ve edebiyatın anlatı biçimleri açısından benzer ancak sunum ve günümüz izleyici beklentisi açısından farklı özellikleri bu konuyu süreç içerisinde daha derin bir inceleme konusu hâline getirmiştir. Özellikle romandan televizyona uyarlamalarda iki aracın farklılıklarına vurgu yapılmakta ve bu sebeple TV ortamının gerekliliklerine bağlı olarak değişiklikler yapılması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Armer 2010, s. 315).

Edebiyatın kelimeler ile tasvir ettiğini televizyon görüntüler aracılığı ile tasvir etmek zorundadır. D. W. Griffith, zincirleme, bindirme, çevrinme, koşut gelişme gibi sinemaya ait yapıya Dickens'ın romanlarında rastladığını, Dickens'ın kelimeler ile kendisinin ise resimle bir öykü anlattığını belirtir. Bu değerlendirme elbette edebiyattan TV'ye uyarlamalar noktasında da temel bir benzerliğe dikkat çeker (Özön, Türk Dili Roman Özel Sayısı, s. 798).

Edebiyat uyarlamalarında, romanda ikinci planda kalmış bir olay veya karakter daha yoğun işlenerek ön plana çıkarılabilir. Ancak buradaki gerçek ustalık, esere yapılan tüm katkıların asıl yapı ile bağın koparılmadan yapılmasıdır. Bu durum kısaca "kırılma" olarak adlandırılabilir. Uyarlamalarda çoğu zaman bu 'kırılma' popüler kültürün beklentileri nedeniyle yapılmaktadır (Storey, 2001).

Dünden Bugüne Edebiyat Uyarlamaları

Edebiyat uyarlaması dizilerle televizyon yayıncılık tarihi içerisinde önemli bir yer edinen en önemli yayın kuruluşu kuşkusuz İngiliz yayın kuruluşu BBC olmuştur. 1928 tarihinde John Hartley Manners tarafından radyo oyunundan uyarlanan “*Kraliçenin Habercisi*” adıyla yayınlanan dizi ilk uyarlama örneği olması açısından önemlidir (Barnouw, 1966, s. 231). 1930 yılında ise “*Pirandello’nun Ağzı Çiçekli Adam*” adlı tiyatro oyunu BBC tarafından televizyona uyarlanmıştır (Mutlu, 2008, ss. 71-75).

1950’li yıllarda yayınlanan ilk televizyon dizisi “*Küçük Kadınlar*” da Louisa May Alcott tarafından yazılmış bir romandan uyarlamadır (Cardwell, 2007, s. 185).

BBC televizyonu, Charles Dickens’ın “*Büyük Umutlar*”, Thomas Hardy’nin “*Casterbridge Belediye Başkanı*” ve Jane Austen’in “*Gurur ve Önyargı*” gibi dönemin ünlü ve bilinen romanlarını TV dizisi olarak uyarlamış ve söz konusu diziler büyük beğeni toplamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nde de tüm dünyada büyük ilgi uyandıran “*Büyük Küçük Yalanlar*”, “*Taht Oyunları*”, “*Vampir Günlükleri*” gibi TV dizileri de romandan TV’ye uyarlamalar olarak dikkat çeker.

Edebiyattan televizyona ilk uyarlama örneklerinde biçim ve içerik olarak kaynak metne sadakat ön planda yer alırken günümüzde uyarlama kavramının daha özgür bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Uyarlamalarda edebî eserin iskeleti olduğu gibi korunsun da TV estetiği ve seyircisinin beklentilerine göre metin ve süreç yeniden yorumlanmaktadır. Günümüzde izleyiciler olay örgüsü, diyaloglardaki değişimler gibi kaynak esere göre kimi farklılıkları daha kolay kabullenebilmektedir (Kayım, 2006, ss. 10-13).

Türkiye’de Edebiyat Uyarlamaları ve TRT

Ülkemizde televizyon dizi yayınları Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından Türkçe seslendirilen yabancı diziler ile başlamıştır.

BBC’de yayınlanan “*Babasının Oğlu*”, “*Büyük Umutlar*”, “*Oliver Twist’in Maceraları*”, “*David Copperfield*”, “*Kuzey ve Güney*”, “*Jane Eyre*”, “*Aşk ve Gurur*”, “*Emma*”, “*Ben, Claudius*”, “*Demiryolu Çocukları*” gibi İngiliz edebiyatının klasik eserlerinin yanısıra “*Babalar ve Oğullar*”, “*Kumarbaz*”, “*Budala*”, “*Karamazov Kardeşler*”, “*Savaş ve Barış*”, “*Anna Karenina*”, “*Suç ve Ceza*”, “*Sefiller*”, “*Monte Kristo Kontu*” gibi dünya klasiklerinden yapılan uyarlamalar da TRT tarafından yayınlanmıştır.

İlerleyen süreçte TRT’de yerli dizilerin yayınlanmaya başladığı ve bu ilk dizilerin roman, öykü ve tiyatro oyunlarından uyarlama diziler olduğu bilinmektedir. 1968

yılında Şinasi'nin "*Şair Evlenmesi*" adlı tiyatro oyunu, TRT'nin ilk televizyon uyarlama dizisi olarak tarihteki yerini almıştır. Şinasi'nin "*Şair Evlenmesi*" adlı eseri 6 Şubat 1968'de TRT ekranlarından canlı olarak yayınlanmıştır. Ancak eser canlı yayınlandığı için yayının kaydı elimizde bulunmamaktadır. 1974 yılında Aziz Nesin'in aynı adlı romanından uyarlanan "*Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz*" adlı dizi TRT'nin kendi olanakları ile çektiği ve elimizde kaydı bulunan ilk yerli edebiyat uyarlaması olması açısından önemlidir (Kale, 2019).

Görsel 1. *Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz*, 1974 (Fuat Kale Arşivi)

Edebiyat kuşkusuz toplumsal bilgi ve kültürün en önemli bileşenlerinden birisidir. Kamu hizmeti sunan TRT, toplumu eğlendirmek yanında bilgilendirmek görevi üstlenirken edebiyat uyarlamalarına ekranlarda yer vererek bu misyonu gerçekleştirme noktasında önemli adımlar atmıştır. Bu adımların belki de en önemlilerinden biri sinema tarihimizin en başarılı yönetmenlerinden Halit Refiğ, Ömer Lütfi Akad ve Metin Erksan'ın TRT televizyonu için Türk edebiyat klasiklerinden uyarlamalar yapmak üzere davet edilmeleridir. Bu süreçte Halit Refiğ, Halit Ziya Uşaklıgil'in "*Aşk-ı Memnu*" adlı romanını 1975 yılında altı bölüm olarak ekrana taşır. Ömer Lütfi Akad, Ömer Seyfettin'in "*Topuz*," "*Pembe İncili Kaftan*," "*Diyet*" ve "*Ferman*" adlı dört öyküsünü "*Eski Kahramanlar*" adı altında uyarlar ve uyarlama senaryoyu da kendisi yazar. Metin Erksan ise 5 edebiyat ustasının eserlerini TRT için uyarlar. "*Aşk-ı Memnu*" dizisi, TRT'nin Yeşilçam ile iş birliği yaparak televizyon

Görsel 2. *Aşk-ı Memnu*, 1975

“*Aşk-ı Memnu*” uyarlaması büyük bir başarı yakalayınca TRT edebiyat uyarlamalarına devam kararı alır. TRT tarafından aynı yıl Halide Edip Adıvar’ın “*Sinekli Bakkal*”, Reşat Nuri Güntekin’in “*Değirmen*” adlı romanı Çetin Öner’in yönetmenliğinde 4 bölümlük bir dizi şeklinde televizyona uyarlanır.

“*72. Koğuş*”, “*Bir Ceza Avukatının Anıları*”, “*Yorgun Savaşçı*”, “*9. Hariciye Koğuşu*”, “*Üç İstanbul*”, “*Kartallar Yüksek Uçar*”, “*4. Murat*”, “*Acımak*”, “*Bugünün Saraylısı*”, “*Fatih-Harbiye*”, “*Parkta Bir Sonbahar Günüyüdü*”, “*Küçük Ağa*”, “*Parmak Damgası*”, “*Duvardaki Kan*”, “*Kırık Hayatlar*”, “*Yarın Artık Bugündür*”, “*Bir Muharririn Ölümü*”, “*Gecenin Öteki Yüzü*”, “*Bay Alkolü Takdimimdir*”, “*Eylül*”, “*Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç*”, “*Yaprak Dökümü*”, “*Çalığışu*”, “*Dudaktan Kalbe*”, “*Aşk-ı Memnu*”, “*Hanımın Çiftliği*”, “*Keşanlı Ali Destanı*”, “*Samanyolu*”, “*Ustura Kemal*”, “*Yalnız Efe*”, “*Kavanozdaki Adam*”, “*Saide Şakacı*”, “*Dolap Beygiri*” gibi yerli edebiyatımızdan seçilen yapımlar TRT’nin edebiyat uyarlamalarından sadece birkaçıdır (Çankaya, 2003; Kale, 2019). 1987 yılında 12 bölüm olarak yayınlanan “*Kuruluş*” (Osmancık) ise TRT’nin o tarihe kadar gerçekleştirdiği en büyük prodüksiyonu ve en yüksek bütçeli drama dizisi olmuştur.

“*Ateşten Gömlek*”, “*Dudaktan Kalbe*”, “*Geyikler Annem ve Almanya*”, “*Bir Tren Yolculuğu*”, “*Dönemeç*”, “*Ayaşlı ve Kiracıları*”, “*Keşanlı Ali Destanı*”, “*Çaylar Şirketten*” adlı uyarlama diziler 1989 yılının sonlarına kadar izleyiciyle buluşur (Kale, 2019, s. 138).

Görsel 3. *Çalığışu*, 1986 (Fuat Kale Arşivi)

TRT'nin edebiyat eserlerinden yaptığı uyarlama çalışmaları, 1989-1992 yılları arasında *"El Kızı"*, *"Can Şenliği"*, *"Hanımın Çiftliği"*, *"Samanyolu"*, *"Yalnızlar"*, *"Başka Olur Ağaların Düğünü"*, *"Küçük Dünya"*, *"Yağmur Sıkıntısı"*, *"Fatih-Harbiye"*, *"İs-sızlığın Ortası"*, *"Kopuk Dünyalar"*, *"Suyun Öte Yanı"*, *"Yağmur Beklerken"*, *"Başka Olur Ağaların Düğünü"*, *"Kopuk Dünyalar"*, *"Güneşin Battığı Yer"*, *"İnsan Kurdu"* ve *"Tersine Akan Nehir"* gibi uyarlamalar ile devam eder.

2000 yılından itibaren özgün yapımlar TRT ekranlarına daha sık ekrana gelse de *"Havada Bulut"*, *"Esir Şehrin İnsanları"*, *"Yol Palas Cinayeti"* gibi edebiyat uyarlamaları da TRT ekranlarında yerini alır. 2003 yılında TRT'nin Sait Faik öykülerinden çıktığı, senaryosunu Ayfer Tunç'un yazdığı *"Havada Bulut"* ve Orhan Kemal'in romanından uyarlanan *"Esir Şehrin İnsanları"* ile uyarlama geleneğini yaşatmaya çalışsa da uyarlamaların yeniden gündeme gelmesi ve ilgi görmesi 2006'da Ay yapım tarafından uyarlanan *"Yaprak Dökümü"* sayesinde olacaktır.

Görsel 4. *Esir Şehrin İnsanları*, 2003 (Fuat Kale Arşivi)

Edebiyat Uyarlamaların Dönüşümü

Günümüzde edebiyat uyarlamalarının reyting kaygısı ile dilsel ve biçimsel olarak yeniden formatlandığı bilinmektedir. Aynı romanın farklı zaman süreçleri içerisinde yapılan uyarlamaları incelendiğinde, içerik ve biçim olarak pek çok farklılık tespit edilebilir. Bugün ekranlarda özellikle özel kanallarda izlediğimiz edebiyat uyarlamaları ile eski dönem TRT uyarlamaları karşılaştırıldığında görülen en büyük fark TRT uyarlamalarının sadece 13-14 bölüm sürmesi ve ana metne sadık kalınarak bu uyarlamaların yapılmasıdır. TRT'nin kamu hizmeti anlayışı ile gerçekleştirdiği yayıncılık faaliyetlerinin bu duruma etkisi olduğu açıktır. Birebir aslına sadık kalınarak yapılan uyarlamaları seyircinin kabul etmesi de elbette daha kolay olmuştur (Çelenk, 2010).

1987'de Reşat Nuri Güntekin'in romanından ilk olarak TRT için 8 bölüm olarak uyarlanan "*Yaprak Dökümü*" o dönem de büyük beğeni kazanmıştır. "*Yaprak Dökümü*" Reşat Nuri'nin romanına bire bir uygun bir dönem dizisi olarak uyarlanmıştır. Kanal D için uyarlanan "*Yaprak Dökümü*"nde ise hikâye güncel sorunlarla zenginleştirilmiş, romanda olmayan olaylar ve karakterler uyarlamaya eklenmiştir. Bu hâli ile bu çalışma bir uyarlamadan çok bir esinlenme şeklinde değerlendirilmiştir.

Görsel 5. *Yaprak Dökümü*, 1987 (Fuat Kale Arşivi)

2000 sonrası edebiyattan televizyona yapılan uyarlamaların özel kanalların rekabet stratejisi ve yeni televizyon seyircisinin beklenti ve istekleri doğrultusunda biçimlendiği, romanların yazıldığı dönemin şartlarıyla senaryonun yazıldığı dönemin aynı olmadığı, aile yapılarının bile zamanla değişime uğradığı ve bu sebeple romana çok bağlı kalmadan uyarlama yapıldığı tespit edilmektedir. Kanal D tarafından yayınlanan *“Yaprak Dökümü”* ve *“Aşk-ı Memnu”* gibi uyarlama dizilerde zaman şimdiki zamandır. Karakterler günümüz Türkiye’sinde yaşamakta ve kostümleri de bugünün gerçeklerine bağlı olarak şekillenmektedir. Karakterler cep telefonu, bilgisayar kullanır ve lüks arabalar ile seyahat ederler. Günümüz popüler kültürün etkisindeki izleyicinin ekranda görmek istediği güzel kıyafetler, popüler mekânlar ve güzel arabalar uyarlama içerisindeki yerini almıştır. Popüler kültür, edebi sanat yapıtının kimi estetik ve artistik özelliklerini değiştirerek ya da bilinçli bir şekilde bozarak tüketime sokmaktadır. David Thorburn, ekranda bize sunulan programların hem imal edilen kültürel “artifact”ler hem de kurmaca veya dramatik popüler kültür metinleri olduğunu ifade etmektedir (Mutlu, 1991).

“Yaprak Dökümü” 138 sayfalık bir roman olmasına rağmen Kanal D ekranlarında 2005 yılından itibaren 5 yıl süren bir TV dizisi olarak izleyici ile buluşmuştur. 138 sayfalık bir romandan toplamda 174 bölüm ve 15 bin 600 sayfalık senaryo üretilmiştir. Oysa *“Yaprak Dökümü”* romanının 1998 yılında TRT tarafından yayınlanan uyarlaması sadece 7 bölüm olarak ekranlara gelmiştir. *“Dudaktan Kalbe”*

roman uyarlaması 1986 yılı TRT uyarlamasında 6 bölüm iken 2007 yılında Show TV tarafından yayınlanan uyarlama 75 bölüm olarak yayınlanmıştır. “Aşk-ı Memnu” dizisi de 1975 yılında 6 bölüm olarak TRT’de yer alırken Kanal D ekranlarında 2008 yılında 79 bölüm olarak ekranlardaki yerini almıştır.

Bu verilerden yola çıkarak günümüzde edebiyattan TV’ye uyarlamaların direkt uyarlamadan çok bir esinlenme olduğu, roman içeriğine pek çok ekleme yapılması ile bu denli fazla dizi bölümlerine ulaşılabilceği anlaşılmaktadır.

İtalyan yazar Umberto Eco, bir metnin onu yazandan ve onu yazma niyetinden ve amaçlanan göndergesinden bir kere ayrıldığında sonsuz bir yorum yelpazesine sahip olacağını belirtmektedir. Bu sonsuz yorumlar evreninde edebiyat eserinin özünün iyi kavranması konusu büyük önem kazanmaktadır. Necati Cumalı ise bu duruma “Savaş ve Barış”, “Anna Karenina” gibi yapıtların TV uyarlamaları üzerinden örnek verir ve uyarlamaların Tolstoy’un anlatımındaki ve satırlar arasındaki gizli tada asla ulaşamayacağını vurgular. Yazar Jonathan Lethem ise başarılı uyarlamaların çoğunda hikâyede radikal değişiklikler yapıldığını belirtir. Roman ile ilgili korumacı tavrın gereksiz olduğunu vurgular (Lethem, 2004).

Sanat ürünü, teknolojik olanaklarla yeniden üretildiğinde biricikliğini kaybeder ancak Walter Benjamin bu durumu olumsuzlamaz ve sanatın toplumsal işlevinde köklü bir değişiklik yarattığına, onu bir defaya mahsus olmaktan çıkardığına ve güncelleştirdiğine vurgu yapar. Sanat ona göre kiteselleşmiştir. Yeniden üretim sanat yapıtını zedelese de sanat artık kolektif bir yapı hâline gelmiştir. Bu noktada Tarkovski’nin iyi bir uyarlama için filmin edebi özelliklerinden mümkün olduğunca sıyrılmamasının gerektiğini söylemesi önemli bir ayrıntıdır. Görüşler olumlu veya olumsuz olsa da bir edebiyat eseri olarak romanın televizyon dizilerine dönüştürülme süreci başlı başına ayrı bir araştırma alanı olarak dikkat çekmektedir.

Sonuç

Hem klasik hem de popüler edebiyat eserleri hâlen TV için önemli ve güvenli bir kaynak olma özelliğini korumaktadır. Edebiyat eserlerinin TV aracılığı ile görselleştirilmiş versiyonları edebiyat eserinin ve yazarının bilinirliğinin artırılması/hatırlatılması noktasında da önemli bir kaynak olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemize televizyon tarihine baktığımızda edebiyattan uyarlamaların ilk olarak TRT döneminde başladığı ve TRT’de yayınlanan edebiyat uyarlamalarında kaynak esere mümkün olduğunca sadık kalındığı görülmektedir. Ancak yakın dönemde edebiyattan beslenen ve televizyon dilinde yeniden oluşturulan hikâyeye reyting kaygısı ile orijinal eserden uzaklaşp yeniden şekillenirken kaynak esere sadakat

konusu hem edebiyat hem de televizyon çevrelerinde büyük tartışmalara neden olmuştur.

Son dönemlerde Türk dizileri hem Türkiye’de hem de uluslararası alanda geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış bulunmaktadır. Amerika’dan Rusya’ya, Uzak Doğu’dan Latin Amerika’ya kadar 170’den fazla ülkede yayımlanan Türk dizileri yaklaşık 800 milyon izleyiciye ulaşmaktadır. Türkiye dizi ihracatında dünyada önemli bir konumdadır. İhrac edilen Türk dizileri kadar bu diziler içerisinde yer alan edebiyat uyarlamaları da Türk edebi kültürünün tanıtılması ve kültürel etkileşim yaratılması noktasında önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Sadece ulusal değil uluslararası alanda da önemli bir kültür taşıyıcısı haline gelen edebiyat uyarlamaları, teknolojik gelişmeler ve dijital yeniliklerin sunduğu imkânlar dâhilinde artık yepyeni bir görsel anlatı dilinin de taşıyıcısı konumundadır. TV izleyicisi artık sadece TV kültürünün değil dijital kültürün de bir parçası haline gelmiştir. İzleyicinin istek ve beklentileri de teknolojik/dijital değişim ve gelişim ışığında şekillenmektedir. Son dönemdeki edebiyat uyarlamalarının başarısını, yazarların dijital dünyanın biçimlendirdiği daha aktif ve katılımcı, izleyicinin istek ve beklentilerini TV anlatısında doğru konumlandırmasında aramak yerinde olacaktır. Yurt içinde ve yurt dışında büyük başarı sağlayan edebiyat uyarlamaları kültürümüzün biçim ve içerik olarak evrensel bir dil oluşturmadaki başarısının da önemli bir ispatı niteliğindedir. Türk dizileri, edebiyat uyarlaması geleneği ve dijital dünyanın yarattığı yeni evrensel dil/kültür etkisini başarılı bir şekilde harmanladığı örnekler ile yurtiçi ve dışında ilgiyle seyredilmeye devam etmektedir.

Kaynakça

- Aksan, D. (1995). Her Yönüyle Dil, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları:439, Ankara
- Armer, A. A. (2010). Sinema ve T.V. İçin Senaryo Yazmak. (Çev. V. T. Erdamar) İstanbul: ES Yayınları
- Barnouw, E. (1966). History of Broadcasting in the United States to 1933 New York Oxford Press
- Cankaya, Ö. (2003). Bir Kitle İletişim Kurumunun Tarihi: TRT 1927-2000. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Cardwell, S. (2007). “Literature on the Small Screen: Television Adaptations.” D. Cartmell and I. Whelehan (Ed.). The Cambridge Companion to Literature on Screen (s.181-195). UK: Cambridge University Press.
- Creeber, G. (2004). Serial Television: Big Drama on the Small Screen. London: British Film Institute

- Gerçekler, E. (1998). Dramanın 30. Yılı -Yönetmen: Emin Gerçekler 1998
- Kale, F. (2019). Geçmişten Geleceğe Televizyon Yayıncılığı Cilt 4 / Sayı 7 / .
- Gündel, N. (2021). Transfers Of Literature To Popular Culture: Literary Adaptations In The Context Of Television Series After 2000 Inonu University Journal Of Culture And Art / Ijca İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi Volume/Cilt: 7 No/ Sayı: 1 (2021) 128-146
- Hayward, S. (2012). Sinemanın Temel Kavramları (Çev. U. Kutay ve M. Çavuş,). İstanbul: Es Yayınları
- Hutcheon, L. (2013). A Theory of Adaptation. 2. Ed. London: Routledge, Taylor and Francis Group
- Kale, F. (2015). TRT Edebiyat Uyarlamaları. Ankara: TRT Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Kıvanç, H. (2002), Telesafir -Bizde TV Böyle Başladı-. 2. Basım. İstanbul: Remzi.
- Mutlu, E.(2008). Televizyonu Anlamak. Ankara: Ayraç Yayınları
- Mutlu, E. (1991). Televizyonu Anlamak, Ankara: Gündoğan Yayınları
- Nijat ÖZÖN, Türk Dili Roman Özel Sayısı, s.798.
- Senyücel, K. ve Yenersu, I. (1999). Sinemayı Sanat Yapanlar. İstanbul: TRT Eğitim Dairesi,- Başkanlığı.
- Serim, Ö. (2007). Türk Televizyon Tarihi 1952-2006. İstanbul: Epsilon.
- Çelenk, S (2010). "Aşk-ı Memnu'dan Aşk-ı Memnu'ya Yerli Dizi Serüvenimiz", *Birikim Dergisi*
- Storey, J. (2001). Cultural Theory and Popular Culture, Pearson Educated Limited, 2001
- Lethem, J., (2004). Filmlerden Korkum Yok, Röportaj: Müjde Yazıcı, Radikal Gazetesi